

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ประชาชนคนไทยประสบปัญหาความยากจนมาโดยตลอด ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังที่สำคัญของการพัฒนาประเทศทั้งนี้ เพราะประสบการณ์ในอดีตการพัฒนาประเทศ มุ่งเน้นแต่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ทำให้เกิดช่องว่างความยากจนมากขึ้น ทำให้เกิดความอ่อนแอในสังคมชนบทเป็นเหตุให้ปัญหาต่างๆตามมามากมาย ด้วยเหตุนี้การแก้ไขปัญหาความยากจนจึงต้องปรับกระบวนการทัศน์ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างรากฐานในระดับล่างให้เข้มแข็ง คือ ยึดหมู่บ้านเป็นตัวอย่างในการแก้ปัญหา หรือเป็นเป้าหมายของการพัฒนา และจากการที่รัฐบาลมีความประทับใจในประสบการณ์การทำงานของชาวบ้าน ที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกันในการบริหารจัดการด้วยทักษะภูมิปัญญาของตนเอง ในรูปกลุ่มออมทรัพย์ (เช่น ที่จังหวัดสงขลา) กลุ่มสัจจะ ออมทรัพย์ (เช่น ที่จังหวัดตราด) สหกรณ์เครดิตยูเนียน ธนาคารหมู่บ้าน และกองทุนอื่น ๆ อีกมากมาย ทำให้รัฐบาลกำหนดนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล คือ นโยบายกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท โดยมุ่งแก้ไขปัญหาคความยากจน ของประชาชนในชนบทและชุมชน ซึ่งรัฐบาลได้ค้นพบถึงสาเหตุของปัญหาคความยากจน คือการไม่มีทุนของประชาชนและประชาชนขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ รัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้เข้าใจในเชิงธุรกิจในปัญหาด้านทุน การสร้างโอกาสเกี่ยวกับทุนเพื่อการผลิต การลงทุน และการขยายกิจการ และแนวคิดที่จะพัฒนาขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง โดยให้ชาวบ้านร่วมกันทำงานร่วมกันรับผิดชอบ และดูแลกันเองให้เป็นยุทธศาสตร์ “พลังของแผ่นดิน” เป็นของหมู่บ้านเพื่อตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาคทุนนิยม การแก้ไขของชาติ และการแก้ไขปัญหาคฐานรากที่เริ่มจากหมู่บ้าน ชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ยืนได้ด้วยลำแข้ง พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

นโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายสำคัญหนึ่งในสามนโยบายหลัก คือ นโยบายพักชำระหนี้เกษตรกรรายย่อย 3 ปี นโยบายประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาททุกโรค และนโยบายตั้งกองทุนหมู่บ้าน ของพรรคไทยรักไทย โดย พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรค ที่ได้ประกาศในการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วันที่ 6 มกราคม 2544 และเป็นผลให้สมาชิกพรรคไทยรักไทยได้รับเลือกตั้งมากที่สุด จนสามารถตั้งรัฐบาลได้ ปัจจุบัน

ประชาชนทุกระดับได้รับความเดือดร้อนอันเกิดจากมีรายได้น้อยไม่เพียงพอกับรายจ่าย ซึ่งเป็นผลมาจากการตกงาน ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ กำลังซื้อของคนในประเทศตก รัฐบาลจึงตั้งเป้าหมายที่จะดำเนินนโยบายเพื่อลดความยากจน และนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้และลดค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีรายได้น้อยเพียงพอกับรายจ่าย นำไปสู่การพอกพอกกินและเหลือจากนั้นจึงนำไปสู่การสร้างชีวิตใหม่ โดยใช้กลไกทุกส่วนของภาครัฐในการสร้างโอกาสให้ประชาชนใช้ทุนทางปัญญา ศักยภาพส่วนตัว และสินทรัพย์ที่มีอยู่ทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อประชาชนมีรายได้ก็จะทำให้ครอบครัวมีรายได้ และประเทศชาติก็มีรายได้ ซึ่งกลายเป็นฐานภาษีใหม่ให้รัฐบาลมีรายได้นิ่งนอนใจ เพื่อนำไปสู่การลดภาระหนี้สินของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2545: 5)

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายหนึ่งที่รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญโดยมุ่งกระตุ้นในระดับฐานราก ผ่านการเสริมสร้างศักยภาพ ทั้งความเข้มแข็งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเจตนารมณ์ตามนโยบายของรัฐบาล โดยจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง (สำนักงานบริหารกองทุนพัฒนาชุมชน, 2545: 4)

อำเภอกระทุ่มแบน เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสมุทรสาคร เป็นอำเภอที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดในจังหวัด ทำการเกษตรและมีอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การทำเบญจรงค์เป็นจำนวนมาก มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีชุมชนเมืองทั้งหมด 23 ชุมชน แบ่งออกเป็น 2 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลเมืองอ้อมน้อย ประกอบด้วย 16 ชุมชนเมือง และเทศบาลเมืองกระทุ่มแบน ประกอบด้วย 7 ชุมชนเมือง (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกระทุ่มแบน) รัฐบาลได้จัดสรรเงินทุนเพิ่มให้กับกองทุนหมู่บ้านในครั้งที่ 2 สำหรับกองทุนในระดับ AAA (กองทุนที่ให้สมาชิกกู้ยืมเงินแล้ว ได้รับคืนเงินกู้ยืมกลับคืนครบทั้งหมด โดยปราศจากหนี้สูญ) ทั้งนี้อีก 100,000 บาท ที่ประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในนโยบายกองทุนที่แตกต่างกันจึงทำให้การบริหารจัดการกองทุนมีความสำเร็จที่แตกต่างกันด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษาเฉพาะสมาชิกกองทุนชุมชนเมือง อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบวิธีการทำงานแบบใหม่ รวมถึงปรับปรุงวิธีการทำงานแบบเดิมให้สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกกองทุนชุมชนเมืองในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ศึกษาเฉพาะสมาชิกกองทุนชุมชนเมือง อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองของสมาชิกกองทุนชุมชนเมือง ในอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
2. นำผลการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ ในการบริหารนโยบายหรือปรับปรุงการดำเนินงานของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

ความพึงพอใจ หมายถึง ความต้องการ (Need) ได้บรรลุเป้าหมาย พฤติกรรมที่แสดงออกมาจะมีความสุข สังกัดได้จากสายตา คำพูด และการแสดงออก

ประชาชน หมายถึง สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมายถึง กองทุนที่เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล ได้จัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อเริ่มก่อตั้งจะได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หมู่บ้านและชุมชนเมืองละประมาณ 1 ล้านบาท เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองบริหารจัดการกันเองจำนวน 21 กองทุน